

אוניברסיטת בר אילן – הפקולטה למשפטים

דיני נזיקין במשפט העברי 99-579-01

תשע"ד סמסטר א' מועד א'

ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביר חומר עזר לרעהו
או רמז מילולי ייענש בחומרה

ניתן להשתמש בכל חומר עזר.

אין לחרוג מההיקף המצוין לכל שאלה.

הנח/י הנחות חילופיות במקום שהדבר נדרש.

משך הבחינה: שתיים.

שאלה 1 - 60 נקודות (עד שלושה עמודים בדילוג שורות):

למשה יש מטע עצי פרי סביב ביתו. לעידו הגר באותה שכונה יש מספר בהמות אשר בדרך כלל נמצאות במכלאה ונקשרות בשעת יציאתן למרעה. מדי פעם מצליחות הבהמות להשתחרר מגיעות לחצרו של משה וגורמות נזק למטע. לטענת משה, התופעה נמשכת כבר שלוש שנים והוא התריע על כך בפני עידו פעמים רבות.

עידו התעלם מהפניות ואז התליט משה למנוע את הדבר בעצמו. בצד אחד של המטע, מחוץ לתחום שטחו, הוא חפר מספר בורות עליהן העמיד קרטונים וכיסה באדמה. בצד השני, גם כן מחוץ לשטח המטע, הוא פיזר פירות אותן ציפה ברעל. ואכן, בפעם הבאה כשהגיעו הבהמות שתיים מהן נפלו לבורות ורגליהן נשברו, ושתיים אכלו מהרעל וכעבור מספר שעות מתו.

עידו שחקר את סיבת מות בהמותיו, גילה כי משה שכנו הוא זה שאחראי לכך. למחרת בלילה הוא שלח את שאול שכנו, שהסכים תמורת 1,000 ש"ח, להבעיר את העשבים היבשים שמשה העמיד כדי לשמש גדר למטע. שאול הבעיר את העשבים אך בטרם הצליח לברוח, הבחין בו משה, והוא שיחרר את כלבו ושיסה אותו כשאול. הכלב התנפל על שאול, קרע את חולצתו ופצע את רגלו. משה שרץ בעקבות כלבו, לא הסתפק במה שעשה הכלב, והוא הכה את שאול, ושבר את ידו ואת משקפיו.

שאול אושפז למשך שבועיים, בסופן שוחרר לביתו. היד התרפאה כליל אך בשל הפגיעה הקשה של הכלב ברגל נותרו לו 15%. מאחר והוא עבד בעבודה כמאכטח, עבודה שדרשה עמידה מאומצת, סרב מעסיקו להמשיך ולהעסיקו והוא פוטר מעבודתו.

כתוצאה מהשריפה שפרצה נשרפה שורת עצים במטע (כ-5% מכלל העצים). כמו כן נשרף טרקטור שעמד במקום וכן שולחן גינה וכסאות שמשה הניח שם בערב הקודם לייבוש.

כל הצדדים הגישו תביעות הרדיות בבית הדין הרבני על נזקיהם.

משה תבע את עידו על: (א) הפירות שבהמותיו אכלו במשך השנים והנוזק שגרמו למטע. (ב) הנוזק שנגרם למטע, לטרקטור, לשולחן ולכיסאות בשל מעשיו של שאול שנשכר על ידו. כמו כן, תבע משה את שאול על הנוזקים שגרם למטע, לטרקטור, לשולחן ולכיסאות.

עידו מצדו תבע את משה על הנוזק שגרם לארבע בהמותיו.

שאול תבע את משה על הנוזק שנגרם לו בגין הפגיעה בידו, ברגלו, לחולצתו, למשקפיו, ובגין אובדן פרנסתו.

דון/י בסיכויי התביעות השונות - האם מגיע פיצוי, כאילו ראשי נזק, ולפי אילו עקרונות תתבצע שומת הנוזק.

שאלה 2 - 25 נקודות (עד עמוד אחד בדילוג שורות):

הרב אהרן ליכטנשטיין כותב:

"במציאות הטכנולוגית המתפתחת, גוברת בהתמדה היכולת להסב נזקים, פסיים או אפילו וירטואליים, של ממש בלי להתחייב על פי הקריטריונים של הרמב"ן או של הר"י. הנוזקים יכולים להיות מופשטים ותהליך הנוזק יותר עקיף מהרף המינימאלי הנדרש לחייב מדין גרמי - ואף על פי כן, התוצאה חמורה למדי.

יוכל גנב למדן ומבריק לתכנן ולבצע שוד מושלם בעזרת מערכת כלי פריצה של גרמא, מבלי להסתבך, לודגלים בשיטה זו, בנוזק ישיר או גרמי...
הבקשה שטוחה, הסמכות קיימת, והעיניים נשואות. במידה ויעלה ביד גדולי הפוסקים לתקן בנידון, הם יצליחו לגדור פרצה חברתית של ממש..."

א. על איזו בעייה דיני הנוזקין במשפט העברי, מצביע הרב ליכטנשטיין בדבריו אלו?

ב. בדבריו המצוטטים לעיל הוא כותב: "על פי הקריטריונים של הרמב"ן או של הר"י", הבא שתי דוגמאות לקריטריונים מעין אלו (אין צורך להתייחס דווקא לקריטריונים של הרמב"ן ושל הר"י), והבא דוגמא שאינה עולה בקנה אחד עם הקריטריון המוצע.

ג. מה הפתרון עליו הוא רומז כאומרו "הסמכות קיימת"?

שאלה 3 (15 נקודות):

הסבר את המושגים הבאים (לכל מושג עד חמש שורות):

א. "רואין אותו כאילו הוא שומר קשואין שכבר נתן לו דמי ידו".

ב. "בעלים מטפלים בנבילה".

ג. "המסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו - הרי זה קידש וחייב".

